

Norges Døveforbund

Deres ref.:14/2089

Oslo, 12.9.2014

Endring i forvaltningsloven - innføring av et forbud mot bruk av barn som tolk

Vi viser til høringsbrev av 28. mai fra Barne-, likestillings, og inkluderingsdepartementet, med forslag om å innføre et forbud mot bruk av barn som tolk.

Den offentlige tolketjenesten for døve, hørselshemmede og døvblinde ble opprettet i 1994. Døve, hørselshemmede og døvblinde har rett til tolk etter Folketrygdloven. For å bli tegnspråktolk må man ta en treårig bachelorutdanning i tegnspråk og tolking. Tegnspråktolking er, som all annen tolking, et eget fag som krever profesjonsutdanning. I lys av dette er det forstemmende at det anses nødvendig å lovfeste et forbud mot bruk av barn som tolker. Det viser hvor lav status tolkeyrket (fremdeles) har, og vitner om et stort behov for informasjon om, opplæring av og holdningsendringer hos personer (både majoritets- og minoritetspråklige) som bruker tolk.

Norges Døveforbund (NDF) støtter lovforslaget, selv om NDF antar at det i dag ikke er en utbredt praksis at (mindreårige) barn med døve foreldre brukes som tegnspråktolker. En viktig årsak til barn av døve sjelden brukes som tolk er utbyggingen av en nasjonal tolketjeneste og etableringen av en egen profesjonsutdanning for tegnspråktolker. Et unntak kan dog være døve som bruker et annet tegnspråk enn norsk tegnspråk, og som derfor opplever at den norske tegnspråktolktjenesten kommer til kort. Vi vil komme tilbake til dette senere.

Hovedregelen og unntakene er hensiktsmessig avgrenset til å gjelde barn under 18 år. Det er likevel nødvendig å presisere at det er uheldig å benytte pårørende til tolking istedenfor kvalifisert tolk.

Noe av det som er skrevet om norsk tegnspråk i lovforslaget er direkte feil, og må omformuleres.

2.3 begrepet tolk:

I høringsutkastet defineres tolk slik; «*En tolk er en som overfører mening muntlig fra et språk til et annet, med tegnspråktolking mellom lyd og bevegelse.*» Denne formuleringen er både feilaktig, og det setter opp et kunstig skille mellom tolking mellom to talespråk og tolking mellom et talespråk og et tegnspråk. Vi minner om Stortingsmelding 35 (2007-2008) Mål og mening, som klart anerkjenner norsk tegnspråk som et fullverdig språk og en del av den norske kulturarven. Tolking til

og fra tegnspråk er også overføring av mening (muntlig) fra et språk til et annet på lik linje med alle andre språk.

Samme feil gjentas i slutten av avsnittet, og under avsnitt 7.1.1.

7.1.1

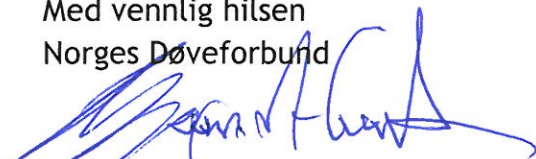
Her kommer det frem at det kan være tilfeller hvor det er behov for tegnspråktolkning på et annet språk enn norsk tegnspråk, og da vil forbudet komme til anvendelse.

Dette er i beste fall en uheldig formulering, og kan undergrave hensikten med lovforslaget om å forby bruk av barn som tolk.

For det første skapes et kunstig skille mellom norsk tegnspråk og andre tegnspråk, som i praksis heller ikke finnes hos NAV, som formidler tolketjenester for døve, hørselshemmede og døvblinde i Norge. NDF antar det kan forekomme at mindreårige barn av minoritetsspråklige døve blir hentet inn som tolker for foreldre som ikke bruker norsk tegnspråk. I slike situasjoner må det åpnes for mer bruk av døve tolker, som har kompetanse i både tegnspråket de aktuelle personene bruker, og norsk tegnspråk. Det eksisterer i dag ikke noen kvalifiseringsmuligheter for døve tolker. Selv om det er bedre enn at barn brukes som tolker i slike situasjoner, er det uheldig at det ikke finnes noen muligheter for å hente inn kvalifiserte døve tolker som kan tolke mellom to eller flere tegnspråk. For det andre kan denne formuleringen leses som at forbudet mot bruk av barn som tolk kun gjelder for alle andre språk enn norsk tegnspråk.

Økonomiske konsekvenser ved å måtte bruke kvalifisert tolk fremfor barn bør i seg selv ikke være et argument mot forbudet eller for unntakene. Spesielt i akutte situasjoner er det viktig at man prøver å legge til rette for bruk av kvalifisert tolk. Ved bruk av andre enn kvalifisert tolk til å tolke vil det oftere kunne oppstå misforståelser og mangler i kommunikasjonen. Generelt bør konsekvensen av potensielle misforståelser veies opp mot konsekvensen av å vente til kvalifisert tolk er på plass. Mangelfull kommunikasjon kan på kort sikt føre til kostbare misforståelser, mens situasjonen kan påføre barnet traumer og ekstra belastning som kan bli kostbar på lang sikt.

Med vennlig hilsen
Norges Døveforbund

Bjørn A. Kristiansen
Generalsekretær

Sissel Gjøn
interessepolitisk rådgiver